

Posebej zanimiva pa je razprava o naprstnih preslicah, ki jo je v pričujoči knjigi prispeval G. König. V grobu 156 je najdena naprstna preslica, koščen predmet, v rimskodobni arheologiji že dolgo znan in na različne načine interpretiran, vendar njegove funkcije nikoli niso zadovoljivo razložili.

Avtor nas pouči o razliki med preslico pri kolovratu, namenjeno držanju v rokah, ki ji nemško rečejo »*Rocken*«, ter pričujočo preslico, ki so si jo v antiki natakile žene na prst in jo avtor poimenuje »*Kunkel*«. Predmet ima v ta namen v spodnjem delu prstanast obroček, zgornji del je pa paličast, v tem primeru okrašen s figuro Venere pudicitie.

Svoje ugotovitve je podprl s številnimi znanimi likovnimi upodobitvami iz nagrobnikov iz Carigrada, Akmonije, Bitinije itd., ter celo z upodobitvami tega predmeta na portalih hiš.

Predmet spada med osebne predmete hišne gospodarice in avtor razloži način uporabe tovrstne preslice, ki se je pojavila, kakor se zdi, v času helenizma. V pozni antiki je predmet postal tudi razpoznavni znak in statusni simbol. S tem zavrača razlage preslice kot prepoznavanje znaka poganstva ali krščanstva in prepoznavanje germanskega etnikuma po preslici v pozni antiki označi kot špekulacijo.

Preslica iz Zurzacha spada v tipološko skupino preslic z upodobitvijo Venere pudicitie ob kronanju in predstavlja utelešenje ženskih kreposti. Preslico je določil v drugo skupino preslic, stilistično umeščenih v drugo pol. 3. st., izvirajočih iz Egipta in s črnomorskim področjem navezanih na Podonavje. Te zveze je avtor podkrepil s številnim epigrafskim gradivom.

Publikacijo zaključujejo štiri situacijske karte izkopavanj in profilov. Karte so nadvse jasne in pregledne, brez vsakršnih nepotrebnih dodatkov. Morda bi za publikacijo lahko rekli, da izpolnjuje Cezarjevo zahtevo, naj tisti, ki ima kaj povedati, govori jasno in kratko.

Verena PERKO

Römerzeit und frühes Christentum in Istrien und Kroatien. Herausgegeben von Gunther Gottlieb, Wolfgang Kuhoff, Bernhard Overbeck. Lehrstuhl für Alte Geschichte der Universität Augsburg, 1984, 8°, 84 str., s fotografijami in risbami. Razmnožen tipkopis.

Univerza v Augsburgu je pobratena z univerzo v Osijeku, zato večkrat prireja študijske ekskurzije v Jugoslavijo, se trudi za strokovne razprave in vzajemno pomoč. Izleti so skrbno pripravljani. Vpogled v pripravo in na izobra-

zbeno raven študentov nudi navedena brošura, ki so jo ob sodelovanju vzgojiteljev v dokajšnji meri pripravili slušatelji sami.

Vsebinska členitev je takšna: Izčrpen in širok geografski pregled Jugoslavije. Zasedba in uprava Ilirika. Pomen te dežele in t.i. ilirski vladarji. Ilirik v obdobju preseljevanja. Rimske kovnice v Jugoslaviji (Naissus, Siscia, Sirmium, Viminacium). Oris in oznaka rimskih mest: Pola, Iader, Tragurium, Salonae. Diokletijanova palača. Rimska mejna obramba med Batino in Ilokom. Mursa. Starokrščanske cerkve v Istri in Dalmaciji (poudarek na poreški baziliki, na starohrvaških cerkvicah, na cerkvah v Zadru, Ninu, Trogirju in na cerkvi sv. Marije v Splitu).

Predstavljeno gradivo je tudi preprosto ilustrirano in bibliografsko opremljeno.

Jaroslav ŠAŠEL

Milan Sagadin: Kranj – križišče Iskra (nekropola iz časa preseljevanja ljudstev in staroslovskega obdobja), Kranj – Iskra Crossroads (A Cemetery from the Migration Period and the Early Slavic Period). – Katalogi in monografije 24, Ljubljana 1987, 158 str., 64 tabel, 19 prilog.

Staroslovska najdišča v Sloveniji poznamo zelo slabo. Še manj jih je raziskanih, še manj objavljenih. Več kot desetletje je minilo od zadnje monografske objave – Knific-Svoljšakove Vipavske doline. Drugod so bila med tem objavljena ključna gornjeavstrijska najdišča, Žminj, Mejica (stara izkopavanja), sedaj se jim je pri nas priključilo grobišče Kranj – križišče Iskra, ki ga je izkopal, narisal in objavil Milan Sagadin.

Najdišče obsega del temeljev nekdanje cerkve Sv. Martina, ostanke šestih zidanih grobnic, 279 okostnih grobov, od katerih naj bi jih 30 pripadalo staroselecem 6. stoletja, drugi pa staroslovskega obdobja. V objavi vidimo tudi obrise nekdanje romanske kostnice in pokopališkega zidu, kajti pokopavanje je na najdišču trajalo vse do 18. stoletja. Srednjeveški in novoveški grobovi niso objavljeni.

Začetnemu delu knjige, ki vsebuje katalog najdb, sledi obravnavna značilnosti grobišča, ki obsega tako način pokopa, smer pokopa, lego rok, lobanje, kot tudi podrobno obravnavo pridatkov, ki ji avtor namenja največ prostora. Pri tem določi osnovne oblike najdb na najdišču in jih po primerjavi z nekaterimi drugimi najdišči časovno opredeljuje. Želja po čim boljši opredelitvi včasih izvenih kot primerjanje zaradi primerjanja, kar pa ne kviri dobrega celotnega vtisa. Najboljši pa je